

Belastingdienst

Belasting en erven **2014**

Weet u dat u een erfenis nalaat? En vraagt u zich af wat u tijdens uw leven al kunt regelen? Of is iemand in uw omgeving overleden en krijgt u een erfenis? In deze brochure leest u meer over erven en de erfbelasting.

1 Voor wie is deze brochure?

Deze brochure is voor u bedoeld, als u:

- weet dat u een erfenis nalaat en nadenkt over de gevolgen voor uw erfgenamen
- een erfenis ontvangt

U laat een erfenis na

In deze brochure leest u:

- hoe uw erfenis wordt verdeeld als u zelf niets regelt (hoofdstuk 2)
- wat u zelf al kunt regelen tijdens uw leven (hoofdstuk 3)

U ontvangt een erfenis

In deze brochure leest u:

- of u erfbelasting moet betalen en zo ja, hoeveel (hoofdstuk 4)
- hoe u aangifte erfbelasting doet en betaalt (hoofdstuk 5)

De bedragen in deze brochure gelden voor 2014.

Overal waar in deze brochure ‘hij’ of ‘zijn’ staat, kunt u ook ‘zij’ of ‘haar’ lezen.

2 Erfrecht

Als iemand overlijdt, gaat zijn erfenis naar de erfgenamen. Een erfenis bestaat uit alle bezittingen en schulden die een overledene achterlaat.

Erfgenamen zijn personen of instellingen die door het overlijden iets krijgen uit de erfenis van de overledene. Hiermee bedoelen we ook personen die een legaat krijgen.

Een legaat is een bepaald onderdeel van de erfenis, bijvoorbeeld een kostbaar voorwerp of een geldbedrag, waarvan de overledene in zijn testament heeft vastgelegd dat het naar een bepaalde persoon gaat. Wie de erfgenamen zijn en hoe een erfenis wordt verdeeld, is geregeld in het Burgerlijk Wetboek. In een testament kan worden afgeweken van deze regels.

In dit hoofdstuk leest u hoe het erfrecht is geregeld. Daarna volgt in hoofdstuk 3 een korte uitleg over wat u tijdens uw leven al kunt regelen, bijvoorbeeld met een testament.

2.1 Wie erven er volgens de wet?

Zonder testament zijn de bloedverwanten de enige erfgenamen.

De wet rekent de echtgenoot of de geregistreerde partner ook tot de bloedverwanten. Staat u als partner geregistreerd in de burgerlijke stand? Dan hebt u dezelfde rechten als een echtgenoot.

Waar u in deze folder ‘echtgenoot’ leest, kunt u ook ‘geregistreerd partner’ lezen.

Let op!

Geregistreerd partner zijn, is wat anders dan samenwonen. Staat u op hetzelfde adres ingeschreven bij uw gemeente en hebt u een samenlevingscontract afgesloten bij de notaris? Dan geeft het Burgerlijk Wetboek u weinig rechten. Wilt u elkaar tot erfgenaam benoemen? Dan moet u dat regelen in uw testament.

2.1.1 Bloedverwanten

Bloedverwanten zijn bijvoorbeeld kinderen, ouders, grootouders, broers en zussen. De wet behandelt de echtgenoot of geregistreerd partner van de overledene alsof hij een bloedverwant is. Bloedverwanten kunnen via de rechte lijn of via een zijlijn aan elkaar verwant zijn. Ze zijn via de rechte lijn verwant als ze van elkaar afstammen. Dit geldt voor ouders, kinderen, kleinkinderen, achterkleinkinderen, enzovoort. Bloedverwanten zijn via een zijlijn aan elkaar verwant, als ze niet van elkaar afstammen, maar wel een gemeenschappelijke voorouder hebben. Dit geldt bijvoorbeeld voor broers en zussen en neven en nichten.

Aangetrouwde familieleden zijn geen bloedverwanten, maar aanverwanten. Zij kunnen dus niets erven van de overledene als er geen testament is.

2.1.2 Vier groepen bloedverwanten

Volgens de wet zijn de bloedverwanten in vier groepen verdeeld.

Groep 1: echtgenoot of geregistreerd partner en eigen kinderen

De echtgenoot of geregistreerd partner (niet van tafel en bed gescheiden) en de kinderen erven ieder een even groot deel van de erfenis. Kleinkinderen erven als hun vader of moeder al is overleden. De kleinkinderen komen dan in de plaats van hun overleden ouder. Dit wordt plaatsvervulling genoemd.

Groep 2: ouders, broers, zussen

Zijn er geen erfgenamen in groep 1? Dan erven de ouders en broers en zussen ieder een even groot deel. Ouders krijgen elk minimaal een kwart. De (klein)kinderen van de broers en zussen erven door plaatsvervulling als hun vader of moeder al is overleden. Halfbroers en -zussen erven de helft van wat broers en zussen erven.

Groep 3: grootouders

Als er geen erfgenamen meer zijn in de groepen 1 en 2, dan erven de grootouders. Elke grootouder krijgt een even groot deel. Ook hier kunnen (klein)kinderen in plaats van de grootouders erven als deze zijn overleden.

Groep 4: overgrootouders

Als erfgenamen uit de groepen 1, 2 en 3 ontbreken, erven de overgrootouders. Elke persoon krijgt een even groot deel. Ook hier is plaatsvervulling door (klein)kinderen van de overgrootouders mogelijk. De erfopvolging gaat niet verder dan groep 4. Als in groep 4 geen erfgenamen meer in leven zijn, krijgt de Staat de erfenis.

Aanverwantschap

U kunt als aangetrouwd familielid erven van een overledene, als die dat in zijn testament zo heeft geregeld. In dat geval wordt u voor de berekening van de erfbelasting gelijkgesteld aan uw echtgenoot die bloedverwant is. Is uw echtgenoot bijvoorbeeld kind van de overledene, dan geldt u voor het erfrecht ook als kind van de overledene. Deze regeling gaat echter alleen op voor:

- beide echtgenoten zolang het huwelijk bestaat
- de overblijvende echtgenoot als het huwelijk door het overlijden van de partner is beëindigd

2.1.3 Wettelijke verdeling

Heeft de overledene geen testament gemaakt? En was hij getrouwd of geregistreerd partner en zijn er kinderen? Dan geldt de wettelijke verdeling. De hele erfenis gaat naar de echtgenoot die overblijft na het overlijden van de andere echtgenoot (de langstlevende echtgenoot). De kinderen hebben recht op een deel van de erfenis, maar zij krijgen dit nog niet. Hun erfdeel wordt omgerekend in geld. Voor dit bedrag heeft de langstlevende echtgenoot een schuld aan de kinderen. De kinderen moeten in deze situatie wel aangifte doen voor de erfbelasting.

Voor de waardering van deze schuld bestaan speciale regels. In de toelichting bij het aangifteformulier erfbelasting worden deze regels uitgelegd.

Voorbeeld

Een overledene laat een echtgenoot en twee kinderen achter. Het echtpaar bezat een woning met een waarde van € 300.000 en € 60.000 spaargeld. Het echtpaar is getrouwd in gemeenschap van goederen. Er is geen testament. De helft van alle bezittingen is eigendom van de langstlevende echtgenoot. Dat is € 150.000 voor de woning en € 30.000 spaargeld, in totaal € 180.000. De erfenis van de overledene bestaat uit de andere helft van de bezittingen. Er zijn drie erfgenamen, die allemaal recht hebben op een even groot deel van € 60.000. De kinderen krijgen hun erfdeel nog niet, dat gebeurt pas na het overlijden van de langstlevende echtgenoot. Tot die tijd heeft de langstlevende echtgenoot bij ieder kind een schuld van € 60.000. De kinderen moeten erfbelasting betalen over € 60.000. Als de langstlevende echtgenoot overlijdt, dan krijgen de kinderen eerst de € 60.000 per persoon die al van hen was. Over dat bedrag hebben zij al erfbelasting betaald, dus dat hoeven ze niet nog eens te doen. De erfenis van de langstlevende echtgenoot is (€ 180.000 + € 60.000 =) € 240.000. Hiervan krijgt ieder kind € 120.000. Over dit bedrag moeten zij nu erfbelasting betalen.

Let op!

Krijgt de langstlevende echtgenoot door de wettelijke verdeling de woning van de overledene? Dan kunt u misschien uitstel van betaling krijgen voor de erfbelasting (zie 5.6).

3 Wat kunt u tijdens uw leven al regelen?

Eens komt de tijd dat uw erfgenamen uw bezittingen krijgen.

U kunt hiervoor het nodige regelen:

- Met een testament kunt u afwijken van de wettelijke regels (3.1).
- Door schenkingen tijdens uw leven zorgt u voor een kleinere erfenis (3.2).
- In een codicil kunt u bepaalde zaken nalaten aan bepaalde personen (3.3).
- Als u samenwoont, kunt u in het samenlevingscontract het nodige regelen (3.4).
- Als u een kunstvoorwerp nalaat, kunt u aanvragen of uw erfgenamen (een deel van) de erfbelasting kunnen betalen met het kunstvoorwerp (3.5).

3.1 Wat kunt u regelen in een testament?

In een testament is onder meer het volgende mogelijk:

- U kunt afwijken van de regels voor erven die de wet geeft.
- U kunt aangeven wie de erfgenamen zijn en voor welk gedeelte.
- U kunt bepalen dat een erfgenaam het vruchtgebruik krijgt van uw woning (zie 3.1.1).
- U kunt in een legaat vastleggen dat een bepaald onderdeel van de erfenis, bijvoorbeeld een kostbaar voorwerp of een geldbedrag, naar een bepaalde persoon gaat.
- U kunt zorgen dat personen en instellingen die volgens de wet niets erven, een deel van de erfenis krijgen.
- U kunt uw erfgenamen meer laten erven dan zij volgens de wettelijke regels erven.
- U kunt bepalen dat erfgenamen minder, of helemaal niet, erven. Houd dan wel rekening met het wettelijk erfdeel (zie 3.1.2).
- U kunt 'vrij van recht' of 'netto' laten erven (zie 3.1.3).
- U kunt een executeur benoemen die zorgt voor de uitvoering van uw testament.

3.1.1 Een erfgenaam krijgt het vruchtgebruik van uw woning

U kunt in uw testament regelen dat een erfgenaam na uw dood het vruchtgebruik krijgt van uw woning.

Dat wil zeggen: deze erfgenaam is niet de eigenaar van de woning, maar mag er wel in wonen, zonder dat hij daarvoor een vergoeding hoeft te betalen aan de eigenaar. Andere erfgenamen krijgen dan de blote eigendom van de woning. Dat wil zeggen: zij zijn wel eigenaars van de woning, maar mogen er zelf niet in wonen en mogen de woning ook niet verkopen, slopen of weggeven. Als de erfgenamen die de blote eigendom krijgen van de woning de erfbelasting niet kunnen of willen betalen, is de vruchtgebruiker van de woning wettelijk aansprakelijk voor het betalen van de erfbelasting. De vruchtgebruiker kan misschien uitstel krijgen voor het betalen van de erfbelasting (zie 5.6).

3.1.2 Wettelijk erfdeel

Kinderen hebben altijd recht op hun wettelijk erfdeel. (Het wettelijk erfdeel wordt ook wel ‘legitieme portie’ genoemd.) Het wettelijk erfdeel is de helft van het erfdeel waar kinderen recht op zouden hebben als er geen testament was (zie 2.1.3). Als u in uw testament bepaalt dat uw kinderen niets erven, kunnen zij toch hun wettelijk erfdeel opeisen. Zij moeten dit wel doen binnen vijf jaar na het overlijden. Echtgenoten, geregistreerde partners, ouders en (over)grootouders hebben geen recht op een wettelijk erfdeel.

Let op!

Ook schenkingen die een ouder tijdens zijn leven heeft gedaan, horen bij het wettelijk erfdeel.

Voorbeeld 1

Een echtgenoot en drie kinderen krijgen zonder testament ieder 1/4 van de erfenis.

Als uit het testament blijkt dat de kinderen alleen het wettelijk erfdeel krijgen en de echtgenoot de rest, is de verdeling als volgt:

- de echtgenoot krijgt de helft van de erfenis
- ieder kind én de echtgenoot krijgen elk 1/4 van de helft van de erfenis
- de kinderen krijgen dus 1/8 deel van de totale erfenis
- de echtgenoot krijgt de helft plus 1/8 deel van de totale erfenis

Voorbeeld 2

Herbert overlijdt. Zijn erfenis bestaat uit een woning van € 200.000 en een bankrekening met daarop € 100.000. De enige nog levende familieleden van Herbert zijn zijn zoon Raymond en dochter Magda. Herbert heeft in zijn testament bepaald dat de hele erfenis naar Raymond gaat. Magda eist haar wettelijk erfdeel op. Als er geen testament zou zijn, dan zou Magda recht hebben op de helft van (€ 200.000 + € 100.000 =) € 300.000, dus € 150.000. Haar wettelijk erfdeel is daar weer de helft van, dus € 75.000.

3.1.3 Erfenis of legaat ‘vrij van recht’

‘Vrij van recht’ laten erven, betekent dat u in uw testament vastlegt dat een of meer erfgenamen geen erfbelasting hoeven te betalen over hun deel van de erfenis. De erfbelasting daarover wordt dan betaald uit de rest van de erfenis. Dit wordt ook wel ‘netto’ erven genoemd.

3.1.4 Meer informatie over testamenten

Voor meer informatie over testamenten kunt u terecht bij een notaris. Ook op www.notaris.nl vindt u informatie hierover.

3.2 Verkleinen erfenis door schenking

U kunt tijdens uw leven (belastingvrije) schenkingen doen waarmee u uw bezittingen alvast geleidelijk op uw erfgenamen of op anderen kunt laten overgaan. Door deze geleidelijke overgang is de erfenis kleiner. Daarom hoeven de erfgenamen meestal minder erfbelasting te betalen.

Let op!

Schenkingen die binnen 180 dagen vóór het overlijden zijn gedaan, worden voor de erfbelasting gezien als erfenis. Over deze schenkingen moet dus erfbelasting worden betaald, tenzij de schenking viel onder de tijdelijk verruimde of de eenmalig verhoogde vrijstelling (zie 4.1.2 Geen fictieve erfenis). De schenking-belasting die eerder over deze schenkingen is betaald, wordt verrekend met de erfbelasting.

Meer informatie over schenken

Meer informatie over schenken en vrijstellingen vindt u op www.belastingdienst.nl of in de brochure *Belasting en schenken*. Deze brochure kunt u downloaden op www.belastingdienst.nl.

3.3 Het codicil

Zonder testament kunt u in beperkte zin ook bepalen wat er na uw overlijden moet gebeuren. Dat kan door het maken van een zelf geschreven, gedateerde en ondertekende verklaring. Dit wordt een codicil genoemd. Geld, onroerende zaken en een executeur kunt u niet toewijzen met een codicil.

In een codicil kunt u vastleggen:

- door wie en hoe de uitvaart moet worden geregeld
- welke roerende zaken als meubels, persoonlijke sieraden en kleren aan wie worden toegewezen.

Meer informatie over codicil

Voor meer informatie over het codicil kunt u terecht bij een notaris. Ook op www.notaris.nl vindt u informatie hierover.

3.4 Samenwonen en erven

Samenwoners erven niet automatisch van elkaar. Zonder kinderen en testament gaat de erfenis van de overledene naar zijn ouders, broers en zussen. Samenwoners kunnen een samenlevingscontract afsluiten en daarin wel regelen dat bepaalde zaken na het overlijden van de ene partner eigendom van de andere partner worden. De langstlevende partner erft die zaken dan niet, maar krijgt ze op grond van het samenlevingscontract. Hij moet daarover wel erfbelasting betalen.

Voorbeeld

Twee vrienden, Jeroen en Jasper, wonen samen. Ze hebben een samenlevingscontract. In dit contract staat dat als één van hen overlijdt, de ander de woning krijgt die zij samen hebben gekocht. Jeroen overlijdt, hij laat de helft van de woning en een spaarrekening van € 40.000 na. Er is geen testament. Op basis van het samenlevingscontract wordt Jasper eigenaar van de hele woning. Het bedrag op de spaarrekening gaat naar de erfgenamen van Jeroen. De erfgenamen van Jeroen betalen erfbelasting over € 40.000. Jasper betaalt erfbelasting over de waarde van de helft van het huis.

3.5 Kunstvoorwerpen

Weet u dat u een kunstvoorwerp nalaat? En wilt u regelen dat uw erfgenamen (een deel van) de erfbelasting kunnen betalen met dit kunstvoorwerp? Dan kunt u een verzoek indienen om het kunstvoorwerp te laten beoordelen. Bij deze beoordeling wordt vastgesteld of het kunstvoorwerp na uw overlijden in aanmerking komt voor de kwijscheldingsregeling.

3.5.1 Kwijscheldingsregeling bij kunst

Als de erfgenamen gebruikmaken van de kwijscheldingsregeling, komt het kunstvoorwerp in het bezit van de overheid, die ervoor zorgt dat het in een Nederlands museum of bij een universitaire instelling komt. Wij schelden vervolgens de erfbelasting kwijt voor een bedrag van maximaal 120% van de waarde van het kunstvoorwerp. De erfgenamen betalen dus minder erfbelasting in geld. Meer informatie over de kwijscheldingsregeling vindt u op www.belastingdienst.nl

4 Erfbelasting

In dit hoofdstuk leest u:

- of u erfbelasting moet betalen (4.1)
- over welk bedrag u erfbelasting moet betalen (4.2)
- hoeveel erfbelasting u moet betalen (4.3)

In hoofdstuk 5 leest u hoe u aangifte erfbelasting doet en betaalt.

4.1 Moet u erfbelasting betalen?

Als u een erfenis krijgt, dan moet u over de waarde daarvan erfbelasting betalen. Er zijn echter vrijstellingen waardoor u niet over de volledige waarde erfbelasting betaalt. Is de waarde van wat u krijgt lager dan de vrijstelling? Dan hoeft u geen erfbelasting te betalen. Hoe hoog de vrijstelling is, is afhankelijk van uw relatie met de overledene. Meer hierover leest u in 4.3.3.

In een aantal andere gevallen betaalt u ook geen erfbelasting als u een erfenis krijgt. Hierover leest u meer in 4.1.1. Het kan ook zijn dat u niet erft, maar toch iets krijgt als gevolg van een overlijden. Misschien moet u daarover erfbelasting betalen. U hebt dan te maken met een zogenoemde fictieve erfenis. Hierover leest u meer in 4.1.2.

4.1.1 Wanneer hoeft u geen erfbelasting te betalen?

In een aantal situaties hoeft u geen erfbelasting te betalen. Hierna leest u daar meer over.

De overledene woonde in het buitenland

Als de overledene Nederlander was en op het moment van overlijden meer dan tien jaar in het buitenland woonde, hoeft u in Nederland geen erfbelasting te betalen.

Erfgenaam overlijdt binnen 30 dagen

Krijgt een erfgenaam een erfenis waarover hij erfbelasting moet betalen? Maar overlijdt deze erfgenaam zelf binnen 30 dagen nadat hij de erfenis heeft gekregen? Dan vervalt de aanslag erfbelasting over de eerste erfenis, als de erfgenaam bij de tweede erfenis ook over de eerste erfenis erfbelasting betaalt.

U krijgt een aanspraak op een nabestaandenpensioen

Als u als partner een nabestaandenpensioen ontvangt, hoeft u hierover geen erfbelasting te betalen. Het nabestaandenpensioen komt wel in mindering op de vrijstelling waar u als partner recht op hebt. U houdt altijd een deel van de vrijstelling over. Voor 2014 is de vrijstelling na aftrek van het nabestaandenpensioen minstens € 162.071.

U krijgt een aanspraak op een ANW- of AOW-uitkering

Ontvangt u als partner een ANW-uitkering? Dan hoeft u hierover geen erfbelasting te betalen. Uw ANW-uitkering heeft geen gevolgen voor de vrijstelling waar u als partner recht op hebt, die blijft even hoog. Ook als u een AOW-uitkering ontvangt, hoeft u daarover geen erfbelasting te betalen. Ook uw AOW-uitkering heeft geen gevolgen voor de vrijstelling waar u als partner recht op hebt.

U ontvangt een erfenis door morele verplichting

Soms laat een werkgever (of zijn echtgenoot) iets na aan (een nabestaande van) een werknemer, omdat die werknemer geen of weinig pensioen krijgt. Over zo'n erfenis hoeft u geen erfbelasting te betalen als de werkgever hiermee voldoet aan een morele verplichting.

U ontvangt een eenmalige uitkering

In veel gevallen ontvangt u als erfgenaam een eenmalige uitkering van de werkgever van de overledene. Deze 'driemaandsuitkering', of een soortgelijke uitkering, is belastingvrij als voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- De uitkering is eenmalig.
- De uitkering is niet hoger dan drie keer het laatste maandloon van de werknemer.

Een algemeen nut beogende instelling (ANBI) ontvangt een erfenis

Een instelling kan alleen een ANBI zijn als ze zich voor minstens 90% inzet voor het algemeen nut. Een ANBI hoeft geen erfbelasting te betalen over erfenissen die de ANBI ontvangt. De instelling moet wel door de Belastingdienst zijn aangewezen als ANBI.

Let op!

Er mag aan de erfenis of het legaat geen opdracht zijn verbonden.

Voorbeeld 1

De erfenis voor een instelling die is geregistreerd als ANBI, is € 10.000. Deze instelling betaalt geen erfbelasting.

Voorbeeld 2

Instelling A is geregistreerd als ANBI en ontvangt een erfenis van € 10.000. Hiervan moet instelling A € 5.000 geven aan instelling B, die ook is geregistreerd als ANBI. Instelling A en instelling B betalen allebei geen erfbelasting.

Voorbeeld 3

De erfenis voor een instelling die is geregistreerd als ANBI, is € 10.000. Hiervan moet de instelling € 5000 aan een neef van de overledene geven. De instelling mag dit bedrag aftrekken van haar erfenis.

Over het deel dat door de instelling moet worden besteed voor het algemene nut hoeft geen erfbelasting te worden betaald. De neef betaalt erfbelasting over € 5.000.

Een sociaal belang behartigende instelling (SBBi) ontvangt een erfenis

Een sociaal belang behartigende instelling (SBBi) hoeft geen erfbelasting te betalen over erfenissen die ze krijgt. Een stichting of vereniging kan een sociaal belang behartigende instelling (SBBi) zijn als ze voldoet aan alle volgende voorwaarden:

- De stichting of vereniging streeft een sociaal belang na. Dit blijkt uit de statuten of reglementen.
- De feitelijke werkzaamheden komen overeen met de doelstelling.
- De stichting of vereniging valt niet onder de winstbelasting of is daarvan vrijgesteld.
- De bestuursleden van de stichting of vereniging ontvangen alleen een onkostenvergoeding.
- De stichting of vereniging is gevestigd in de Europese Unie, op Aruba, Curaçao, Sint Maarten of de BES-eilanden.

Een steunstichting SBBi ontvangt een erfenis

Een steunstichting SBBi hoeft geen erfbelasting te betalen over erfenissen die ze krijgt.

Een steunstichting SBBi is een stichting die speciaal is opgericht om geld in te zamelen ter ondersteuning van een jubileum van een SBBi op het gebied van sport en muziek. Een stichting kan maximaal in één kalenderjaar aangemerkt worden als een steunstichting SBBi. In dat jaar is een erfenis aan een steunstichting SBBi niet belast voor de erfbelasting. Meer informatie over de erfbelasting en steunstichtingen SBBi vindt u op www.belastingdienst.nl.

4.1.2 Hebt u te maken met een fictieve erfenis?

Het kan zijn dat u niet erft, maar dat u toch iets krijgt omdat iemand overleden is. Dit wordt een fictieve erfenis genoemd. Ook dan moet u mogelijk erfbelasting betalen.

Hieronder geven wij een aantal voorbeelden van fictieve erfenis.

Dit zijn de meest voorkomende situaties:

- Door het overlijden ontvangt u een uitkering van een levensverzekering.
- De overledene heeft u binnen 180 dagen voor zijn overlijden iets geschonken (zie ook *Geen fictieve erfenis*).

- De overledene heeft tijdens zijn leven zijn woning verkocht of geschonken en mocht toch zelf in deze woning blijven wonen. (Dit heet verkoop of schenking van het huis onder voorbehoud van het recht van gebruik en bewoning.)
- De overledene heeft andere vermogensbestanddelen, zoals effectenportefeuilles of spaartegoeden, verkocht of geschonken en mocht toch zelf de opbrengsten daarvan houden.
- De overledene heeft met iemand afgesproken dat bepaalde zaken na zijn overlijden kunnen worden gekocht voor een prijs die lager is dan de waarde op de dag van het overlijden. Het verschil tussen beide waardes is dan een fictieve erfenis voor de koper.

Let op!

De laatste drie situaties gelden alleen voor de volgende erfgenamen:

- bloedverwanten tot en met de vierde graad
 - echtgenoten van bloedverwanten tot en met de vierde graad
 - echtgenoot, geregistreerd partner of samenwonende partner
- De graad van bloedverwantschap bepaalt u door het aantal geboorten dat tussen de verwanten zit, te tellen. Dus een ouder en een kind zijn eerstegraads verwanten. Neven en nichten zijn vierdegraads verwanten van de overledene.

Voorbeeld verkoop van het huis onder voorbehoud van het recht van gebruik en bewoning

Twee ouders verkopen hun huis aan hun kinderen. Maar zij spreken af dat de ouders gratis in dit huis mogen blijven wonen. Na het overlijden van de ouders moeten de kinderen erfbelasting betalen over de waarde van het huis. De koopsom die de kinderen betaalden, plus 6% rente over de koopsom van de dag van betaling tot de dag van overlijden, mogen zij aftrekken van de waarde van het huis.

Let op!

Het voorbeeld hierboven beschrijft de situatie die geldt vanaf 1 januari 2010. Er geldt een overgangsregeling bij verkoop of schenking van woningen die vóór 1 januari 2010 zijn overgedragen onder voorbehoud van het recht van gebruik en bewoning.

Overgangsregeling

Voor woningen die ouders vóór 1 januari 2010 hebben geschonken of verkocht aan hun kinderen onder voorbehoud van het recht van gebruik en bewoning geldt een overgangsregeling. Deze regeling houdt in dat erfgenamen in bepaalde gevallen geen erfbelasting hoeven te betalen over de waardevermindering van een woning die vóór 1 januari 2010 op naam van de kinderen is gezet.

De overgangsregeling geldt als aan de volgende eisen wordt voldaan:

- Het betreft een woonhuis waarvoor de woz-waarde is vastgesteld voor het kalenderjaar 2010 (peildatum 1 januari 2009).
- De verkoop of schenking waarbij het huis is overgedragen onder voorbehoud van het recht van gebruik en bewoning ligt vóór 1 januari 2010.

- Bij de waardebepaling van de woning wordt uitgegaan van de waarde op het volgende moment:
 - Is de woz-waarde op het moment van overlijden lager dan de woz-waarde voor 2010? Dan geldt de waarde op het moment dat de woning is overgedragen.
 - Is de woz-waarde op het moment van overlijden lager dan de (woz-)waarde op het moment van de overdracht? Dan geldt de waarde op het moment van overlijden.

Voorbeeld verkoop van het huis onder voorbehoud van het recht van gebruik en bewoning vóór 1 januari 2010

Een ouder droeg zijn woning in 1990 over aan zijn kind onder voorbehoud van het recht van gebruik en bewoning. De waarde in het economisch verkeer van de volle eigendom van de woning was toen € 25.000 (omgerekend vanuit guldens). Op 1 januari 2010 was de woz-waarde € 100.000. De ouder overlijdt in 2020. De woz-waarde is op dat moment € 140.000.

Voor de berekening van de erfbelasting blijft de waardestijging tot 1 januari 2010 buiten beschouwing. Deze waardestijging is € 100.000 - € 25.000 = € 75.000. De waarde voor de berekening van de erfbelasting is € 140.000 - € 75.000 = € 65.000. De koopsom die het kind betaalde, plus 6% rente over de koopsom van de dag van betaling tot de dag van overlijden, mag hij aftrekken van de waarde van het huis.

Geen fictieve erfenis

In de volgende situaties is geen sprake van een fictieve erfenis:

- de eenmalig verhoogde vrijstelling voor een schenking van een ouder aan een kind dat ouder is dan 18 jaar en jonger dan 40 jaar
- de eenmalig aanvullende verhoogde vrijstelling voor de eigen woning of een dure studie
- de tijdelijk verruimde vrijstelling van € 100.000
- schenkingen of giften waarvan de schenkbelasting is kwijtscheldend

U kunt kwijtschelding aanvragen als u de hoogte van de schenkbelasting onbillijk vindt. U moet dan een beroep doen op de hardheidsclausule.

Meer informatie over schenken

Meer informatie over schenken en vrijstellingen vindt u op www.belastingdienst.nl.

4.2 Over welk bedrag moet u erfbelasting betalen?

Over welk bedrag u erfbelasting moet betalen, hangt af van de antwoorden op de volgende vragen:

- Wat is de waarde van de erfenis? (4.2.1)
- Heeft de overledene bepaald dat schenkingen moeten worden ingebracht? (4.2.2)
- Eisen een of meer erfgenamen hun wettelijk erfdeel op? (4.2.3)
- Liet de overledene schulden na? (4.2.4)
- Wat waren de begrafenis- of crematiekosten? (4.2.5)
- Ontvangt u of een andere erfgenaam een legaat? (4.2.6)
- Verplicht de erfenis u iets te doen, laten, geven of besteden? (4.2.4)
- Wat is de nettowaarde van de erfenis? (4.2.8)
- Was de overledene getrouwd? (4.2.9)
- Hebt u recht op een (bijzondere) vrijstelling? (4.2.10)

4.2.1 Wat is de waarde van de erfenis?

Een erfenis bestaat meestal niet alleen uit geld. Daarom is de waarde van de erfenis vaak niet zonder meer vast te stellen. De waarde kan op de volgende manieren worden vastgesteld:

1. Bepaal eerst de waarde van de geërfde zaken (bezittingen). Dit is het bedrag dat deze zaken opbrengen als ze op de dag van het overlijden aan de meest biedende zouden zijn verkocht.
2. Bepaal de nettowaarde van de erfenis. Dit is de waarde van de geërfde bezittingen min de waarde van de schulden en de lasten. In deze paragraaf leest u hoe u de waarde van de bezittingen kunt bepalen. In 4.2.4 leest u meer over schulden, in 4.2.7 meer over lasten en in 4.2.8 meer over de nettowaarde van de erfenis.

Waardebepaling door taxatie

U kunt de waarde van zaken laten taxeren. Taxatie is verplicht in de volgende gevallen:

- als een erfgenaam minderjarig is
 - als een erfgenaam onder curatele is gesteld
 - als een erfgenaam niet het vrije beheer over zijn bezittingen heeft
- Een gemachtigde of de notaris geeft opdracht voor de taxatie aan een of meer deskundigen.

De deskundigen worden in overleg met de erfgenamen gekozen of soms door de kantonrechter aangewezen. De taxatiekosten zijn voor rekening van de erfgenamen samen en mogen niet uit de erfenis worden betaald.

Bindende afspraken over waarde bepaalde zaken

Over de waarde van bepaalde zaken kan met de Belastingdienst een bindende afspraak worden gemaakt. Zo'n vaststellingsovereenkomst kan worden gesloten over:

- onroerende zaken die niet worden gebruikt als woning
- schepen
- incourante effecten
- roerende zaken waarvan de waardebepaling moeilijkheden oplevert, zoals kunstvoorwerpen, machines en verzamelingen

Als de erfgenamen van plan zijn de onroerende zaak te verkopen, kan geen vaststellingsovereenkomst worden gesloten met de Belastingdienst. Voor meer informatie over vaststellingsovereenkomsten kunt u bellen met de BelastingTelefoon: 0800-0543.

Eigen woning

De waarde van de eigen woning die het eigendom was van de overledene, is de woz-waarde. De woz-waarde voor 2014 staat in de woz-beschikking die de gemeente begin 2014 aan de eigenaren van woningen heeft verzonden. Voor 2014 mag u ook kiezen om de woz-waarde voor 2015 als waarde te gebruiken, behalve als de woning ingrijpend is veranderd. (zie hierna)

WOZ-waarde 2015

Gemeenten verzenden uiterlijk in februari 2015 de woz-beschikking 2015 aan de eigenaren van de woningen. De waarde wordt niet eerder bekend gemaakt. Als u de aangifte erfbelasting al voor maart 2015 in moet dienen kunt u de woz-waarde van 2014 aangeven. Als de woz-waarde van 2015 lager is dan die van 2014 dan kunt u bij de Belastingdienst bezwaar maken tegen de eerder opgegeven waarde, ook na de bezwaartermijn van zes weken. Wij verminderen dan de aanslag.

Ingrijpende veranderingen aan een woning

Is de woning na 1 januari 2014, maar voor het overlijden ingrijpend veranderd, bijvoorbeeld door een verbouwing? Dan moet u de waarde op het moment van overlijden opgeven. U kunt dan uitgaan van de economische waarde. Dit is de hoogste prijs die u op dat moment voor de woning zou kunnen krijgen.

Effecten

De waarde van effecten die op de beurs zijn genoteerd, is de waarde die wordt opgegeven in de officiële prijscourant van de dag voor de datum van het overlijden. Als effecten niet in de prijscourant voorkomen, is de waarde van deze effecten het bedrag dat zij opbrengen als ze op de dag van het overlijden aan de meest biedende zouden zijn verkocht.

Speciale waarderingsregels

Voor bepaalde bezittingen uit de erfenis gelden speciale waarderingsregels.

Voorbeelden zijn:

- een onderneming
- vermogen belast met een vruchtgebruik
- vruchtgebruik van een bepaalde zaak

Voorbeeld 1 Vruchtgebruik woning

Iemand heeft vruchtgebruik van iets als hij er niet de eigenaar van is, maar er wel gebruik van mag maken of van de opbrengsten ('vruchten') ervan. Stel, u hebt het vruchtgebruik van een woning. Dan mag u in deze woning wonen, zonder dat u daar een vergoeding voor hoeft te betalen aan de eigenaar. U mag de woning verhuren en de ontvangen huur zelf houden.

Voorbeeld 2 Vruchtgebruik aandelen

U kunt bijvoorbeeld ook vruchtgebruik van aandelen hebben. Dan mag u gebruikmaken van de winst die die aandelen opleveren. Voor meer informatie over speciale waarderingsregels, kijk op www.belastingdienst.nl.

4.2.2 Heeft de overledene bepaald dat schenkingen moeten worden ingebracht?

Het kan zijn dat schenkingen moeten worden ingebracht. 'Inbrengen' betekent dat de waarde van deze schenkingen wordt opgeteld bij de waarde van de erfenis. Schenkingen moeten worden ingebracht als de overledene dit heeft bepaald bij een schenking of in het testament. Na het inbrengen van de schenkingen vindt de verdeling van de erfenis plaats.

4.2.3 Doen een of meer erfgenamen een beroep op hun wettelijk erfdeel?

Als er een testament is gemaakt, kunnen kinderen een beroep doen op hun wettelijk erfdeel. (Dit wordt ook wel legitieme portie genoemd.)

Ook kan in het testament aangegeven zijn dat de kinderen alleen hun wettelijke erfdeel krijgen. Dit alles kan de verdeling van de erfenis beïnvloeden. Meer over het wettelijk erfdeel leest u in 3.1.1.

4.2.4 Laat de overledene schulden na?

Een schuld van de overledene kan bijvoorbeeld een (hypothecaire) lening zijn. Verder zijn ook nog niet betaalde belastingen schulden. Dit is ook het geval als de overledene hiervoor nog geen aanslag had ontvangen.

Erfenis verwerpen of onder voorbehoud aanvaarden

Door hoge schulden van de overledene kan de erfenis financieel nadelig uitpakken voor de erfgenamen. Als u geen nadeel wilt ondervinden, kunt u de erfenis samen met de andere erfgenamen verwerpen. Als u nog niet zeker weet of de erfenis financieel nadeel oplevert, kunt u de erfenis onder voorbehoud aanvaarden. Dit heet ook wel 'beneficiair aanvaarden'.

U blijft wel erfgenaam, maar kunt niet worden aangesproken voor meer schulden dan dat er opbrengsten zijn. Het verwerpen of beneficiair aanvaarden van de erfenis doet u door een verklaring af te leggen bij de griffie van de rechtbank.

4.2.5 Wat waren de begrafenis- of crematiekosten?

U mag begrafenis- of crematiekosten van de erfenis aftrekken. De begrafenis- of crematiekosten moet u verminderen met ontvangen uitkeringen van de uitvaartverzekeringen.

4.2.6 Ontvangt u of een andere erfgenaam een legaat?

Een testament of codicil kan legaten bevatten. In een legaat wordt een persoon aangewezen die bepaalde zaken of een bepaald bedrag in geld erft. De erfgenamen zijn verplicht hem dit te geven. De waarde van legaten wordt van de erfenis afgetrokken, voordat die wordt verdeeld onder de erfgenamen. Als u een legaat ontvangt, moet u over dit legaat erfbelasting betalen als de waarde uitkomt boven de vrijstelling die voor u geldt (zie tabel A in 4.3.3).

4.2.7 Verplicht de erfenis u iets te doen, laten, geven of besteden?

Soms brengt een erfenis lasten met zich mee. Onder lasten wordt verstaan dat u door het testament een verplichting krijgt:

- De erflater verplicht u om iets te doen.
(Bijvoorbeeld het verzorgen van de graven van de familie van de overledene of het verzorgen van zijn huisdier.)
- De erflater verplicht u om iets niet te doen.
(Bijvoorbeeld een openstaande schuld van een goede vriend niet terugvragen.)
- De erflater verplicht u iets te geven.
(Bijvoorbeeld een bepaald boek aan een derde afstaan.)
- De erflater verplicht u een deel van de erfenis op een bepaalde manier te besteden.
(Bijvoorbeeld een bepaald bedrag geven aan een goed doel.)

Als u uw verplichting nakomt, terwijl deze in het voordeel is van een ander, dan mag u het bedrag van het voordeel aftrekken van uw erfenis. De andere persoon die het voordeel heeft, moet over het voordeel erfbelasting betalen. Als er geen voordeel is voor de ander, dan kunt u de last ook niet van de erfenis aftrekken.

Voorbeeld 1

U erft een schilderij. De overledene heeft vastgelegd dat u daarvoor wel een bedrag aan een bepaalde persoon moet betalen. De waarde van het schilderij is hoger dan het bedrag dat u ervoor betaalt. Het verschil tussen de waarde van het schilderij en het betaalde bedrag is het nettobedrag waarover u erfbelasting betaalt. De persoon aan wie u een bedrag moest betalen, betaalt erfbelasting over dat bedrag.

Voorbeeld 2

De overledene laat een geldbedrag na en bepaalt dat u het bedrag moet besteden aan de opvang van zwervkatten. Deze last is niet in uw voordeel of dat van iemand anders. In dit geval mag u het bedrag niet van uw erfenis aftrekken.

4.2.8 Wat is de nettowaarde van de erfenis?

De nettowaarde van de erfenis is het bedrag dat u overhoudt, nadat de waarde van de schulden (4.2.4) en de lasten (4.2.7) van (uw deel van) de erfenis is afgetrokken. Dit wordt in juridische termen ook wel de nettoverkrijging genoemd.

4.2.9 Was de overledene getrouwd?

Als de overledene in gemeenschap van goederen was getrouwd en er is geen testament, dan is de helft van het gemeenschappelijke bezit het bezit van de langstlevende echtgenoot. Van de andere helft van dat bezit erven de langstlevende echtgenoot en kinderen ieder een even groot deel.

Let op!

Echtgenoten en geregistreerde partners kunnen huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden laten opstellen. Ze kunnen bijvoorbeeld afspreken dat er geen gemeenschappelijk vermogen zal bestaan. Dan blijven de bezittingen van een echtgenoot of geregistreerd partner zijn privé-eigendom. Als de echtgenoten of geregistreerde partners in gemeenschap van goederen getrouwd zijn of hun partnerschap hebben laten registreren, worden de bezittingen van de echtgenoten of de geregistreerde partners gemeenschappelijk eigendom.

Voorbeeld 1

Een man die in gemeenschap van goederen is getrouwd, overlijdt. Hij laat zijn vrouw en drie kinderen achter. Alles wat hij met zijn vrouw bezat, was van hen samen. Zijn erfenis bestaat dus uit de helft van het gemeenschappelijke bezit van beide. De andere helft is van de vrouw. Zijn vrouw en kinderen erven ieder 1/4 deel van het bezit van de man (dat is dus 1/8 deel van het gemeenschappelijke bezit).

Voorbeeld 2

Een man die onder huwelijkse voorwaarden, buiten iedere gemeenschap van goederen, is getrouwd, overlijdt zonder dat hij een testament heeft gemaakt. Hij laat zijn vrouw en drie kinderen achter. Zijn erfenis bestaat uit zijn privébezit. Ieder krijgt hier 1/4 deel van. Als de overledene onder bepaalde huwelijkse voorwaarden was getrouwd, dan had hij naast privébezit ook gemeenschappelijk bezit met zijn echtgenoot (zie voorbeeld 3).

Voorbeeld 3

Een man die onder bepaalde huwelijkse voorwaarden is getrouwd, overlijdt zonder testament. Hij laat zijn vrouw en drie kinderen achter. Zijn erfenis bestaat uit zijn privébezit en de helft van het gemeenschappelijke bezit van hem en zijn vrouw. De vrouw en kinderen krijgen ieder 1/4 deel van zijn privébezit en 1/8 deel van het gemeenschappelijke bezit. De helft van het gemeenschappelijke bezit was immers al van zijn vrouw.

Let op!

Mogelijk heeft de overledene eerder een erfenis of schenking ontvangen waarbij is bepaald dat deze privébezit blijft. Deze erfenis of schenking wordt dan als privébezit beschouwd, ook al is de overledene in gemeenschap van goederen getrouwd.

4.2.10 Hebt u recht op vrijstelling?

Een vrijstelling betekent dat u over een bepaald bedrag geen erfbelasting hoeft te betalen. Hoe groot deze vrijstelling is, is afhankelijk van uw relatie met de overledene. Zie tabel a in 4.3.3.

4.3 Hoeveel erfbelasting moet u betalen?

Nadat u bent nagegaan waarover u belasting moet betalen (de waarde van uw erfenis min de lasten en vrijstellingen), kunt u bepalen hoeveel erfbelasting u moet betalen. U kunt daarvoor gebruikmaken van de wegwijzer en tabellen in dit hoofdstuk.

In 4.3.1 vindt u uitleg over de termen die wij gebruiken in 4.3.

In 4.3.2 staat de wegwijzer tariefgroepen. Daarmee gaat u na in welke tariefgroep u valt.

In 4.3.3 staat tabel a. Daarin kunt u zien welke vrijstelling voor u van toepassing is.

In 4.3.4 staat tabel b. Daarin kunt u opzoeken welk percentage aan erfbelasting u moet betalen.

Als u wilt weten hoeveel erfbelasting u moet betalen, kunt u ook de rekenhulp Erfbelasting gebruiken op www.belastingdienst.nl.

Vul de waarde van de erfenis en uw relatie met de overledene in. De rekenhulp rekent dan voor u uit hoeveel erfbelasting u betaalt.

4.3.1 Begrippen voor de erfbelasting

In 4.3 komt u de volgende termen tegen:

Eigen kinderen

Voor de erfbelasting worden ook als eigen kinderen aangemerkt:

- kinderen van de partner van de overledene
- kinderen die door de overledene wettelijk zijn erkend
- geadopteerde kinderen van de overledene

Gehandicapte kinderen

Voor de erfbelasting is een gehandicapt kind een kind dat:

- voor het grootste deel door de overledene werd onderhouden
- door lichamelijke of geestelijke ziekte vermoedelijk niet in staat is om met werk de helft te verdienen van wat gezonde personen van dezelfde leeftijd kunnen verdienen. Het gaat hierbij om werk dat het gehandicapte kind kan doen ondanks zijn ziekte.

Pleegkinderen

Voor de erfbelasting zijn pleegkinderen: kinderen die vóór hun eenentwintigste verjaardag minimaal vijf jaar (nagenoeg) alleen door een pleegouder zijn onderhouden en opgevoed. Ook is een kind een pleegkind als het in die periode is onderhouden en opgevoed door een pleegouder samen met de echtgenoot of met één persoon die met de pleegouder samenwoont. Is een pleegkind voor zijn 21ste getrouwd? Dan moet hij voor de datum van het huwelijk minimaal vijf jaar (nagenoeg) alleen door een pleegouder zijn onderhouden en opgevoed.

Aanverwanten

Mensen die via een huwelijk of geregistreerd partnerschap familie van de erflater zijn (zoals stiefkinderen, schoondochters, zwagers enzovoort), zijn geen bloedverwanten. Zij zijn aanverwanten en kunnen alleen van de overledene erven als zij in een testament benoemd worden.

Let op!

Daarnaast worden de kinderen van uw partner, uw stiefkinderen, voor de berekening van erfbelasting gelijk belast alsof het uw eigen kinderen waren. Zij moeten dan wel als erfgenaam in het testament zijn opgenomen. Zonder testament erven zij niet.

Partners

Partners voor de erfbelasting worden gezien als één persoon (of als één belastingplichtige). Als beide partners een erfenis krijgen, worden zij voor de berekening van de erfbelasting beschouwd als één persoon.

Let op!

Het begrip partners is voor de erfbelasting anders dan in het Burgerlijk Wetboek. Is er geen testament, dan erven alleen de echtgenoot of geregistreerd partner. Samenwonende partners erven in dat geval niets.

De Belastingdienst ziet de volgende mensen als partners voor de erfbelasting:

- mensen die getrouwd zijn of een geregistreerd partnerschap hebben en niet duurzaam gescheiden leven
- stellen die samenwonen (zie *Samenwonenden*)
- familieleden waarvan de een mantelzorg verleent aan de ander (zie *Mantelzorgers*)

Samenwonenden

Bent u niet getrouwd of geregistreerd partner, maar woont u wel samen? Dan bent u toch partners voor de erfbelasting als u voldoet aan de voorwaarden voor samenwonenden. U kunt met of zonder notarieel samenlevingscontract samenwonen.

Samenwonenden met notarieel samenlevingscontract

U bent partners voor de erfbelasting als u ten minste zes maanden aan de volgende voorwaarden voldoet:

- U hebt een door een notaris opgemaakt samenlevingscontract met een wederzijdse zorgverplichting.
- U bent allebei meerderjarig.
- U staat allebei op hetzelfde adres ingeschreven in de basisadministratie persoonsgegevens van de gemeente of een vergelijkbare administratie buiten Nederland.
- U bent geen bloedverwanten in de rechte lijn. Bloedverwanten in de rechte lijn zijn bijvoorbeeld een vader en zijn dochter en een grootmoeder en haar kleinzoon.

U kunt maar met één persoon partner zijn voor de erfbelasting.

Samenwonenden zonder notarieel samenlevingscontract

Voldoet u aan alle voorwaarden voor samenwonenden, maar hebt u geen notarieel samenlevingscontract? Dan bent u toch partner voor de erfbelasting als u allebei minimaal 5 jaar op het zelfde adres staat ingeschreven.

Opname in een verzorgings- of verpleeghuis

Woonde u eerder samen, maar staat u niet meer op hetzelfde adres ingeschreven omdat uw partner is opgenomen in een verzorgings- of verpleeghuis? Als u voldoet aan alle overige voorwaarden voor samenwoners, kunt u toch partners voor de erfbelasting blijven.

Mantelzorgers

Bent u mantelzorger en verleent u mantelzorg aan uw zieke ouder? Of verleent u als ouder mantelzorg aan uw zieke kind? Dan bent u partners voor de erfbelasting, als u voldoet aan de volgende voorwaarden:

- U en de persoon die u verzorgt wonen samen.
- U en de persoon die u verzorgt zijn allebei niet getrouwd met een ander.
- U en de persoon die u verzorgt zijn allebei geen geregistreerd partner van een ander.
- U en de persoon die u verzorgt zijn geen fiscale partner van een ander.
- U voldoet aan de voorwaarden voor mantelzorgers.

Let op!

U kunt maar één partner voor de erfbelasting hebben.

Voorwaarden voor mantelzorgers

Mantelzorgers zijn partners voor de erfbelasting als ze voorafgaand aan het overlijden, een bepaalde periode voldoen aan de voorwaarden.

Let op!

Hebt u een door een notaris opgemaakt samenlevingscontract met een wederzijdse zorgverplichting? Dan bent u partners voor de erfbelasting als u voorafgaand aan het overlijden minimaal zes maanden aan de voorwaarden voldoet. Hebt u geen notarieel samenlevingscontract? Dan bent u partners voor de erfbelasting als u voorafgaand aan het overlijden minimaal vijf jaar aan deze voorwaarden voldoet.

Mantelzorgers moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De mantelzorger heeft een mantelzorgcompliment ontvangen, voor zorg die hij heeft verleend in het kalenderjaar vóór het jaar van overlijden. Een mantelzorgcompliment is een eenmalige netto-uitkering. De Sociale Verzekeringsbank verleent de uitkering, onder voorwaarden, na aanvraag van de zorgvrager.
- U bent bloedverwanten in de eerste graad, dat wil zeggen ouder en kind.
- U bent allebei meerderjarig.
- U staat allebei op hetzelfde adres ingeschreven in de basisadministratie persoonsgegevens van de gemeente of een vergelijkbare administratie buiten Nederland.
- U mag maar met twee personen aan de voorwaarden hierboven voldoen. U kunt dus maar één partner hebben voor de partnervrijstelling.

Voorbeeld 1

U bent een mantelzorger en u verleent mantelzorg aan uw zieke vader. U woont samen met uw beide ouders. Uw ouders zijn dan elkaars partner voor de erfbelasting, en dus niet u en uw vader.

Voorbeeld 2

U bent een mantelzorger en u verleent mantelzorg aan uw zieke moeder. U en uw partner wonen samen met uw moeder. In dit geval zijn u en uw moeder geen partner voor de erfbelasting.

Opname in een verzorgings- of verpleeghuis

Woonde u eerder samen, maar staat u niet meer op hetzelfde adres ingeschreven omdat de persoon die u verzorgt, is opgenomen in een verzorgings- of verpleeghuis? Als u voldoet aan alle overige voorwaarden voor mantelzorgers, kunt u toch partners voor de erfbelasting blijven.

4.3.2 Wegwijzer tariefgroepen

De witte cijfers verwijzen naar de opmerkingen onder de wegwijzer. Met deze wegwijzer kunt u nagaan in welke tariefgroep u valt.

Wegwijzer tariefgroepen

START

Was u op het moment van het overlijden partner van de overledene?	JA ► 1 De vrijstelling is € 627.367. 2 Alles boven € 627.367 is belast. 3 U betaalt volgens tariefgroep 1. <div style="background-color: #808080; color: white; text-align: center; padding: 5px;">Stop</div>
---	--

▼ NEE

Bent u ouder van de overledene?	JA ► 1 De vrijstelling is € 47.053. 2 Alles boven € 47.053 is belast. 3 U betaalt volgens tariefgroep 2. <div style="background-color: #808080; color: white; text-align: center; padding: 5px;">Stop</div>
---------------------------------	--

▼ NEE

Bent u een gehandicapt kind van de overledene?	JA ► 1 De vrijstelling is € 59.601. 2 Alles boven € 59.601 is belast. 3 U betaalt volgens tariefgroep 1. <div style="background-color: #808080; color: white; text-align: center; padding: 5px;">Stop</div>
--	--

▼ NEE

Bent u een eigen kind of pleegkind van de overledene?	JA ► 1 De vrijstelling is € 19.868. 2 Alles boven € 19.868 is belast. 3 U betaalt volgens tariefgroep 1. <div style="background-color: #808080; color: white; text-align: center; padding: 5px;">Stop</div>
---	--

▼ NEE

Bent u een kleinkind van de overledene?	JA ► 1 De vrijstelling is € 19.868. 2 Alles boven € 19.868 is belast. 3 U betaalt volgens tariefgroep 1a. <div style="background-color: #808080; color: white; text-align: center; padding: 5px;">Stop</div>
---	---

▼ NEE

4 Gaat de erfenis naar een algemeen nut beogende instelling (ANBI), een sociaal belang behartigende instelling (SBBi) of een steunstichting SBBi?	JA ► Is er aan de erfenis een last of voorwaarde verbonden die buiten het statutaire doel van de instelling valt? <div style="background-color: #d3d3d3; padding: 10px; vertical-align: top; margin-top: 10px;"> NEE ► U betaalt geen erfbelasting <div style="background-color: #808080; color: white; text-align: center; padding: 5px;">Stop</div> </div>
	JA ► 1 De vrijstelling is € 2.092. 2 Alles boven € 2.092 is belast. 3 U betaalt volgens tariefgroep 2. <div style="background-color: #808080; color: white; text-align: center; padding: 5px;">Stop</div>

▼ NEE

U hoort bij de groep overige erfgenamen	JA ► 1 De vrijstelling is € 2.092. 2 Alles boven € 2.092 is belast. 3 U betaalt volgens tariefgroep 2. <div style="background-color: #808080; color: white; text-align: center; padding: 5px;">Stop</div>
---	--

Opmerkingen bij wegwijzer tariefgroepen

1. Een vrijstelling houdt in dat over het genoemde bedrag geen erfbelasting betaald hoeft te worden. Als uw erfenis hoger is dan het bedrag van de vrijstelling, trekt u het bedrag van de vrijstelling af van uw erfenis. Over de rest betaalt u erfbelasting. De erfenissen van partners worden gezien als één erfenis. De erfenissen worden opgeteld en over het totaal wordt de vrijstelling toegepast en de erfbelasting berekend.
2. U betaalt erfbelasting over het deel van de erfenis dat boven de vrijstelling uitkomt.
Als u als partner door het overlijden een nabestaandenpensioen ontvangt, hoeft u over dat pensioen geen erfbelasting te betalen. Uw vrijstelling wordt echter verminderd met de helft van de totale waarde van uw pensioen. Uw vrijstelling kan nooit lager worden dan € 162.071. Dit geldt ook voor periodieke uitkeringen en lijfrente waarvan de stortingen en premies aftrekbaar waren voor de inkomstenbelasting.
3. De tarieven van de verschillende tariefgroepen vindt u in tabel B in 4.3.4.
4. Meer informatie over de vrijstelling van erfbelasting voor algemeen nut beogende instellingen (ANBI's) en sociaal belang behartigende instellingen (SBBI's) vindt u in 4.1.1.

4.3.3 Tabel A: Vrijstellingen voor de erfbelasting 2014

Vrijstelling	
Partners	€ 627.367
Kinderen en kleinkinderen	€ 19.868
Overige erfgenamen	€ 2.092
Ouders	€ 47.053
Gehandicapte kinderen	€ 59.601

4.3.4 Tabel B: Tarieven voor erfbelasting 2014

	Belaste erfenis € 0 - € 117.214	Belaste erfenis € 117.214 en meer
Partner / (Pleeg)kinderen	10%	20%
Kleinkinderen en verdere afstammelingen	18%	36%
Overige erfgenamen	30%	40%

5 Aangifte erfbelasting en betalen

Als erfgenaam van een overledene ontvangt u een verzoek om aangifte erfbelasting te doen als wij verwachten dat u deze belasting moet betalen.

5.1 Wie ontvangt het verzoek om aangifte te doen?

Wij sturen het verzoek om aangifte erfbelasting te doen naar de persoon die volgens onze gegevens contactpersoon is voor de erfbelasting over de erfenis van de overledene. Na een overlijden sturen wij een condoleancebrief naar het laatst bekende adres van de overledene.

Daarin vragen wij met een contactformulier aan te geven wie de contactpersoon wil zijn voor de erfbelasting over de erfenis. Het kan zijn dat in het testament van de overledene iemand is aangewezen die de erfenis af moet handelen. Deze persoon wordt executeur genoemd. Als er een executeur is, moet deze persoon als contactpersoon aangegeven worden. Alle post over de erfbelasting gaat vervolgens naar deze contactpersoon. Als wij het contactformulier niet terugkrijgen, sturen wij de post over de erfbelasting naar het laatst bekende adres.

5.2 Wie moet aangifte doen?

Als er een executeur is (zie 5.1), moet deze aangifte doen voor alle erfgenamen. Is er geen executeur? Dan moeten de erfgenamen aangifte erfbelasting doen. Erfgenamen zijn personen of instellingen die als gevolg van het overlijden iets krijgen uit de erfenis van de overledene. Hiermee bedoelen we ook personen of instellingen die een legaat krijgen.

Let op!

Heeft de overledene geen testament gemaakt? En had hij een echtgenoot of geregistreerd partner en kinderen? Dan gaat de hele erfenis naar de langstlevende partner. De kinderen krijgen hun deel van de erfenis nog niet in handen. Zij krijgen een vordering op de langstlevende partner. Zij moeten wel aangifte doen voor de erfbelasting.

5.2.1 Contactpersoon hoeft aangifte niet zelf in te vullen

De contactpersoon die de aangiftebrief erfbelasting heeft ontvangen, hoeft de aangifte niet zelf in te vullen. Dit kan hij door iemand anders laten doen, bijvoorbeeld een familielid of een notaris.

5.3 Hoe doen de erfgenamen aangifte?

De erfgenamen doen aangifte door de aangifte in te vullen, te ondertekenen en op tijd te verzenden. Zij kunnen één persoon aanwijzen die aangifte doet voor alle erfgenamen. Een erfgenaam kan ook alleen voor zichzelf aangifte doen. Of sommige erfgenamen kunnen samen aangifte doen en anderen alleen voor zichzelf.

5.3.1 Aangifte op tijd terugsturen

De aangifte erfbelasting moet vóór de inleverdatum bij ons binnen zijn. Deze datum staat op de aangiftebrief erfbelasting.

5.3.2 Uitstel aangifte aanvragen

Lukt het de erfgenamen niet om op tijd aangifte te doen?

Dan kunnen zij uitstel aanvragen.

U kunt uitstel aanvragen met het formulier *Aanvraag voorlopige aanslag of uitstel aangifte Erfbelasting*. Dit formulier kunt u downloaden van www.belastingdienst.nl.

5.4 Erfbelasting betalen

Nadat wij de aangifte erfbelasting hebben ontvangen, berekenen wij of de erfgenamen erfbelasting moeten betalen en hoeveel.

Als de erfgenamen erfbelasting moeten betalen, sturen wij daarvoor een aanslag.

5.4.1 Belastingrente

Misschien moet u geld aan de Belastingdienst betalen of krijgt u nog geld van de Belastingdienst. In de tijd dat dit geld nog niet is betaald, ontvangt degene die er recht op heeft, geen rente. Daarom rekenen wij belastingrente. Belastingrente is géén boete.

Als de erfgenamen erfbelasting moeten betalen, berekenen wij belastingrente vanaf acht maanden na de dag van overlijden.

U betaalt rente over het bedrag dat u nog niet betaald hebt. Wilt u voorkomen dat de erfgenamen veel belastingrente moeten betalen? Vraag dan een voorlopige aanslag aan, daarmee vermindert u de hoogte van de belastingrente.

Let op!

Vraagt u een voorlopige aanslag aan omdat u wilt voorkomen dat de erfgenamen belastingrente moeten betalen? Zorg dan dat uw aanvraag uiterlijk vijf maanden na het overlijden bij ons binnen is.

5.5 Voorlopige aanslag aanvragen

Wilt u een voorlopige aanslag aanvragen? Dat kan met het formulier *Aanvraag voorlopige aanslag of uitstel aangifte Erfbelasting*. Dit formulier kunt u downloaden van www.belastingdienst.nl.

5.6 Uitstel van betaling aanvragen

Maakt een woning deel uit van de erfenis? Dan kunt u misschien uitstel van betaling voor de erfbelasting krijgen als:

- de langstlevende partner de woning van de overledene erft, en de kinderen daardoor een vordering op de langstlevende partner krijgen
- iemand (meestal de langstlevende partner) het vruchtgebruik van de woning van de overledene krijgt en andere erfgenamen de blote eigendom

Uitstel van betaling als langstlevende partner de woning erft

Krijgt de langstlevende partner de woning van de overlevende omdat de overledene dat heeft bepaald in zijn testament? Of krijgt de langstlevende partner de woning door de wettelijke verdeling? Dan krijgen de kinderen een vordering op de langstlevende partner. De kinderen moeten deze vordering aangeven voor de erfbelasting. Als over de vordering erfbelasting betaald moet worden, ontvangen de kinderen daarvoor een aanslag erfbelasting. Als zij de erfbelasting niet kunnen of willen betalen, is de langstlevende partner wettelijk aansprakelijk voor het betalen van de erfbelasting.

Hij kan echter uitstel van betaling krijgen als aan de volgende drie voorwaarden is voldaan:

- De erfenis van de overledene bestaat hoofdzakelijk uit de woning.
- De erfbelasting kan niet worden betaald uit de rest van de erfenis.
- De langstlevende partner kan de erfbelasting niet betalen.

Uitstel van betaling als erfgenamen de blote eigendom krijgen

De overledene kan in zijn testament bepaald hebben dat een erfgenaam het vruchtgebruik krijgt van een woning en een andere erfgenaam de blote eigendom. De erfgenaam die de blote eigendom erft, moet de waarde daarvan opgeven voor de erfbelasting.

Als deze erfgenaam over de waarde van de blote eigendom erfbelasting moet betalen, ontvangt hij daarvoor een aanslag erfbelasting. Als hij de erfbelasting niet kan of wil betalen, is de vruchtgebruiker wettelijk aansprakelijk voor het betalen van de erfbelasting. De vruchtgebruiker kan echter uitstel van betaling krijgen als aan de volgende drie voorwaarden is voldaan:

- De erfenis van de overledene bestaat hoofdzakelijk uit de woning.
- De erfbelasting kan niet worden betaald uit de rest van de erfenis.
- De vruchtgebruiker kan de erfbelasting niet zelf betalen.

Invorderingsrente

Over het bedrag waarvoor een erfgenaam uitstel krijgt, moet hij wel invorderingsrente betalen. De hoogte van deze rente wordt ieder kwartaal vastgesteld en gepubliceerd op www.belastingdienst.nl. U kunt voor de hoogte van deze rente ook bellen met de BelastingTelefoon: 0800 - 0543.

Let op!

De uitstelregeling hierboven geldt alleen als een woning deel uitmaakt van de erfenis. Wilt u om een andere reden de erfbelasting later betalen? Dan kunt u misschien een betalingsregeling afspreken met ons. Neem ook daarvoor contact op met het belastingkantoor dat vermeld staat op de aanslag erfbelasting.

5.7 Navorderingsaanslag

Wanneer wij ontdekken of vermoeden dat de aanslag te laag was, kunnen wij een navorderingsaanslag opleggen. Als de overledene alleen bezittingen in Nederland had, kunnen wij binnen vijf jaar na het overlijden een navorderingsaanslag opleggen. Deze periode wordt verlengd als u uitstel hebt gekregen voor het doen van aangifte. Had de overledene ook bezittingen in het buitenland? En hebt u deze bezittingen niet, of niet volledig, aangegeven? Dan kunnen wij ook na vijf jaar nog een navorderingsaanslag opleggen. Bij de navorderingsaanslag kunt u ook een boete krijgen. Tegen een navorderingsaanslag kunt u bezwaar maken.

5.8 Bezwaar en beroep

Als u het niet eens bent met de aanslag of navorderingsaanslag, kunt u binnen zes weken bij ons bezwaar maken. Als wij dat bezwaar afwijzen, kunt u in beroep gaan bij de rechtbank. Daarna kunt u in hoger beroep gaan bij het gerechtshof.

5.9 Verzoek om vermindering

U kunt om vermindering van erfbelasting vragen als zich een nieuwe situatie voordoet. Dit kan bijvoorbeeld als iemand, nadat u de aangifte hebt gedaan, beroep heeft gedaan op zijn wettelijk erfdeel. Bij zo'n nieuwe situatie moet u aangifte doen van deze wijziging.

Let op!

Een vermindering van de erfenis van de ene erfgenaam kan ervoor zorgen dat een andere erfgenaam meer krijgt. Die andere erfgenaam moet dan ook (opnieuw) aangifte doen. Als blijkt dat hij of zij meer erfbelasting moet betalen, dan sturen wij een navorderingsaanslag.

5.10 Betalingsregeling of kwijtschelding bij bedrijfsopvolging

Als u ondernemingsvermogen hebt geërfd, kunt u onder voorwaarden bij uw aangifte vragen om toepassing van een speciale betalingsregeling of verlening van kwijtschelding.

Meer informatie kunt u vinden in de folder *Erf- en schenkbelasting en de bedrijfsopvolgingsregeling*. Deze folder kunt u downloaden op www.belastingdienst.nl.

5.11 Regeling bij kunstvoorwerpen

In bijzondere gevallen en onder voorwaarden kunt u met het Ministerie van Financiën een regeling treffen waarbij de erfbelasting wordt betaald met kunstvoorwerpen uit de erfenis. Meer informatie over het betalen van erfbelasting met kunstvoorwerpen vindt u op www.belastingdienst.nl.

6 Meer informatie?

Deze brochure geeft u algemene informatie over de erfbelasting. Deze informatie vindt u ook op www.belastingdienst.nl. Hebt u na het lezen hiervan nog vragen? Bel dan de BelastingTelefoon: 0800-0543, bereikbaar van maandag tot en met donderdag van 8.00 tot 20.00 uur en op vrijdag van 8.00 tot 17.00 uur.

Bij het Centraal Testamentenregister kunt u informeren of de overledene een testament heeft gemaakt. U vindt het register op www.centraaltestamentenregister.nl.

Voor vragen over notariële zaken, zoals het opstellen van een testament of vragen over erven, kijkt u op www.notaris.nl.

Dit is een uitgave van:
Belastingdienst

April 2014

